

Grøn bog til udfyldelse

*Kommunenavn:

Bornholms Regionskommune

*Kontaktperson(-er):

Andreas Lund Povlsen, M: andreas.lund.povlsen@brk.dk T: 56922385 / 30181420.

Katrine Høst, M: katrine.hoest@brk.dk T: 56922055 / 61151771

*Jeres VILDE projektside:

<https://www.brk.dk/Borger/Miljoe-natur-energi/Naturen/Sider/Danmarks-Vildeste-Kommune-.aspx>

(under opbygning)

Hvordan forestiller I jer vildskaben udfoldet i jeres kommune om 2-5 år?

Bornholm er kendetegnet ved en rig og mangfoldig natur, og vi har derfor et rigtig godt grundlag. Vi vil gøre mere af det, der er godt i forvejen, og igangsætte nye tiltag. Vi forestiller os, at vi om 2-5 år har skabt og genoprettet mere natur, og at der er sket og stadig sker en stor indsats på tværs af det bornholmske samfund, hvor den vilde natur gives mere plads alle steder, hvor det giver mening. Vi forestiller os, at naturpolitikken for Bornholm er under udfoldelse, og at det er tydeligt, at Bornholms Regionskommune går forrest på egne arealer for at give naturen mere plads på de grønne arealer i byerne, i skovene, langs vejkanterne mm., og at der er skabt et stort engagement hos borgere, virksomheder, landmænd m.fl., som selv er i fuld gang med at give naturen mere plads og gøre den mere vild.

*I bliver Danmarks VILDESTE kommune fordi:

Bornholms natur og landskab er enestående. På øens 588 km² er de fleste af Skandinaviens naturtyper repræsenteret, bl.a. klipper, klinter, skærgård, sandstrand, klitter, naturskove, løv- og nåleskov, enge, overdrev og klippeløkker, søer, damme og moser mm.

Vi gør en stor indsats for at pleje og genoprette værdifuld natur

Bornholms Regionskommune gør allerede en stor indsats for at bevare og forbedre naturen på Bornholm.

Kommunen afsætter årligt 3 mio. kr. til naturpleje og naturgenopretning. Kommunen arbejder efter kommuneplanens politiske målsætninger:

- Kvaliteten af eksisterende lysåbne naturtyper skal bevares og forbedres

- Biodiversiteten skal forbedres gennem naturgenopretningsprojekter
- Naturområder skal gøres større og mere sammenhængende til fordel for dyr, planter og friluftsliv
- Der skal være mere vild og ikke plejekrævende natur samt urørt skov på Bornholm

Midlerne anvendes til følgende typer af indsatser:

- Kommunen arbejder målrettet med at genskabe naturlig hydrologi ved f.eks. at fjerne faunaspærringer i vandløb og opgrave rør for at genskabe åbne vandløb og våde enge.
- Kommunen har gennem mange år tilbudt opsætning af hegn og afgræsning af overdrevsarealer, klippeløkker, heder, enge og strandenge for at sikre den meget fine flora og fauna, der er tilknyttet disse arealer. Gennem årene er der etableret afgræsning på næsten 200 forskellige arealer. Kommunen har ansvar for afgræsningen på 75 arealer omfattende ca. 300 ha. De resterende arealer bliver afgræsset af ejernes egne kreaturer.
- Kommunen laver en skånsom pleje på ca. 200 fortidsminder ved at slå vegetationen hvert andet år for at fremme den specielle lysåbne flora, der ofte findes på fortidsminderne.

Hovedparten af indsatserne sker på private arealer, og kommunen oplever et godt samarbejde med private lodsejere. Kommunen fortsætter indsatsen de kommende år.

Vi udfører naturforbedringer gennem Biodiversitetspuljen

Biodiversitetspuljen er en pulje på årligt 1,1 mio. kr., som Bornholms Regionskommune har afsat til projekter, der har til formål at skabe yderligere forbedringer for natur og biodiversitet. Puljen er åben for ansøgninger fra private lodsejere samt foreninger og lignende, som kan søge om at få udført naturforbedrende projekter. Dette kan f.eks. være åbning af rørlagte vandløb, genskabelse af enge, oprensninger eller etableringer af søer og damme, rydning og/eller hegning og genoptagelse af afgræsning af tilgroede og forladte klippeløkker m.m.

De naturområder, der etableres eller genetableres med biodiversitetspuljen, er gode eksempler på, hvordan vi på Bornholm skaber mere og bedre natur. Mange af projekterne viser allerede året efter et væsentligt øget naturindhold.

Ved en målrettet indsats er der de seneste tre år oprenset 101 vandhuller og gravet 11 nye. Denne indsats sikrer en forsat stor bestand af især løvfrøer, men også grønbroget tudse, stor og lille vandsalamander, vandinsekter og den flora, der knytter sig til vandhuller. Ordningen er populær blandt private lodsejere, og indsatsen fortsætter over de kommende år.

Vi vil fortsætte udviklingen med at skabe mere naturnær og vild skov

Bornholm er en af Danmarks skovrigeste kommuner med ca. 25 % af arealet dækket af skov. Bornholms Regionskommune ejer selv ca. 2000 ha skov, som er bæredygtighedscertificeret; heraf 100 ha urørt skov og 125 ha udlagt til biodiversitetsformål. Kommunen fortsætter udviklingen med at ændre skovdriften til endnu mere naturnær skov, flere gamle træer, flere udgåede træer og mere efterladt ved i skovbunden. Skoven vil gradvis blive ændret fra nåleskov til flere hektar med løvskov. I de kommende år vil der være fokus på at genskabe den naturlige hydrologi i skovene f.eks. ved at tildække grøfter, så man genskaber gamle højlyngsmoser, og udlægge mere urørt skov, hvor naturen kan udvikle sig på egne præmisser.

Vi arbejder for Den Grønne Bølge – sammenhængende natur fra nord til syd

Den Grønne Bølge er et landskabsstrøg, der indgår i Grønt Danmarkskort med det formål at skabe et sammenhængende natur- og friluftslandskab fra nord til syd gennem det indre af Bornholm. Området udgøres af de tidligere lysåbne højlyngsområder, hvor bønderne før i tiden havde deres dyr på græs. I dag omfatter Den Grønne Bølge øens store skov- og plantageområder, og et kulturlandskab bestående af en mosaik af småskove, naturområder og landbrugsarealer.

I Den Grønne Bølge findes nogle af Bornholms største sammenhængende naturområder, men visse steder er den naturmæssige sammenhæng mangelfuld eller ikke eksisterende. Det gælder områder præget af intensiv landbrugsdrift og skovområder bestående af ren produktionsskov. I disse områder er biodiversiteten lav, og leve- og spredningsvilkårene for dyr og planter stærkt forringet. Området rummer derfor et stort potentiale for at styrke eksisterende sammenhænge og forbedre forholdene for natur og biodiversitet.

Bornholms Regionskommune har sammen med Naturstyrelsen Bornholm etableret Højlyngsstien, som er en sammenhængende stiforbindelse gennem Den Grønne Bølge. Højlyngsstien har haft massiv bevågenhed og derigennem øget opmærksomheden på naturkvaliteterne i det indre af Bornholm. Kommunen arbejder videre med at styrke naturindholdet og sammenhængen i Den Grønne Bølge.

Vi vil lukke naturen endnu mere ind på kommunens grønne arealer

Bornholms Regionskommune har mange værdifulde naturområder med klipper, skov eller klitter i og nær byerne, hvor borgerne dagligt går ture og glæder sig over de smukke landskaber, de bor tæt på.

De kommunale skove, der ligger nær byerne, er plantet i en tid, hvor man tørstede efter træer i det åbne og barske landskab. Mange af de plantede træer er ved at være gamle, der er kommet nye til af sig selv, og der er krat og buske. Det giver en stor variation som vi vil bevare og fremme yderligere.

Inde i byerne er der levende fortidsminder. Det er tidligere dyrkede urter og buske, der nu lever som vilde planter rundt omkring i byerne, efter dyrkningen af dem ophørte for hundredvis af år siden. Det er planterigets "hjemløse", som må klare sig selv langs husmure, stengærder, i vejkanter og i de vilde hjørner i byen. Dem er der plads til mange af på Bornholm. Gennem formidling, rådgivning og samarbejde med f.eks. borgerforeninger vil vi arbejde for at beskytte disse levende fortidsminder.

I de bornholmske parker arbejder kommunen med uklippet græs for at få et større naturindhold. Med driften af de kommunale grønne områder vil kommunen gerne skubbe til dynamikken og lave områder, der er mere tørre, mere våde og mere næringsfattige. Kommunen vil gerne lukke naturen endnu mere indenfor. I den forbindelse er det særligt vigtigt at have bornholmerne med. Både fordi det er deres nærrekreative områder, og fordi det kan være med til at inspirere bornholmerne til at være mere "vilde" i deres egne haver, så der bliver mere plads til de naturlige og "hjemløse" planter og insekter.

På kommunens øvrige grønne arealer i byerne f.eks. rundkørsler, græsplæner, arealer ved idrætsfaciliteter, skoler, administrationsbygninger o. lign. vil vi udfordre vanetænkningen og afsøge muligheder for at ændre driften, så områderne får en mere vild karakter og et større naturindhold. Her ligger et stort potentiale i, med relativt få midler, at skabe bedre levevilkår for insekter, dyr og planter i byerne.

Vi vil prioritere grøn dannelse af bornholmerne

Skoler, børnehaver og lignende institutioner kan gennem undervisningen bidrage til at gøre Bornholm til Danmarks vildeste kommune, f.eks. ved at lade eleverne arbejde med at gøre deres skole til Bornholms vildeste skole med vilde udearealer, insekthoteller o. lign. Det kan f.eks. indgå i skolernes naturfaglige uge i uge 39, som er under planlægning, og hvor temaet i år bliver "Helt vildt".

Vi vil prioritere naturhensyn langs vejene endnu mere

Kommunen har siden 2004 haft en plan for bevarelse og pleje af vej- og grøftekanter, hvor hensyn til flora og fauna er indarbejdet og afvejet sammen med hensyn til trafiksikkerheden. I planen er udgangspunktet, at der slås så lidt som muligt, og at tidspunkterne for slåning er tilpasset efter løvfrøernes vandringer og grøftekanternes plantesamfund.

De kommende år vil kommunen sætte fokus på, om der er behov for at ændre og justere i planen for behandlingen af vej- og grøftekanter, så naturindholdet prioriteres endnu højere. Der er på Bornholm ca. 500 ha sammenhængende natur langs vejene, så en optimering af metoder eller tidspunkter for slåning kan potentielt gøre en stor forskel for naturindholdet. Vi vil undersøge nærmere, hvordan vi kan slå eller ikke slå vej- og grøftekanterne, så vi opnår det største blomsterflor til glæde for især insekter, som har meget trange kår, men også for at understøtte udviklingen af en mere varieret flora.

Vi vil samarbejde om naturen

Bornholms Regionskommune vil afsøge nye muligheder for partnerskaber og fortsætte eksisterende samarbejder og projekter med eksterne aktører om at skabe mere og bedre natur. Det gælder eksempelvis samarbejde med Naturstyrelsen Bornholm, Københavns Universitet og andre forskningsinstitutioner, erhvervsliv, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, DOF Bornholm, oplevelsescenteret NaturBornholm, borgere og borgerforeninger i byerne samt private lodsejere i det åbne land m.fl.

Vi vil formidle mere og bedre om naturen

Vi vil sætte fokus på mere og bedre formidling af viden om beskyttelsen af natur og biodiversitet. Det kan f.eks. gøres i samarbejde med undervisningsinstitutioner, borgerforeninger o. lign. Det vil være nærliggende at samarbejde med oplevelsescenteret NaturBornholm om formidlingen til borgerne om, hvordan borgerne selv kan gøre en indsats for at øge naturindholdet i egne haver. NaturBornholm formidler i forvejen viden om naturen til bornholmerne, øens gæster og skoleelever.

Vi udarbejder en naturpolitik for Bornholm

Bornholms Regionskommune er netop nu i gang med at udarbejde en naturpolitik for Bornholm. Bornholms Regionskommune vil med naturpolitikken skabe fundamentet for en styrket prioritering af Bornholms natur og biodiversitet som en bred indsats på tværs af det bornholmske samfund. Bornholms Naturpolitik udarbejdes med fokus på inddragelse af lokale aktører og interesseorganisationer som Danmarks Naturfredningsforening, Bornholmske borgerforeninger, haveselskaber, erhvervsliv, Bornholms Landbrug & Fødevarer mv. og har en ambition om at inddrage og aktivere alle bornholmere.

De fire visioner i naturpolitikken er:

- Vi Handler Sammen
- Mere Plads til Naturen
- Vi Handler Bæredygtigt
- Mere Viden og Formidling

Deltagelsen i Danmarks Vildeste Kommune er med til at kickstarte udfoldelsen af naturpolitikken og det forestående arbejde med at lave handlingsplaner og sikre bred opbakning og engagement i det bornholmske samfund.

Hvis vi havde 1 million til VILD natur ville vi...:

... lave en opfølgende kampagne for at styrke formidlingen til borgerne om endnu mere vild natur i haver, på landbrugsarealer, i private skove, på erhvervsarealer mv. På denne måde ville vi kunne nå ud til mange flere med mulighed for at realisere et stort potentiale for mere vild natur og gøre naturpolitikken til virkelige forbedringer.

eller

... arbejde for at skabe større og bedre sammenhængende naturområder inden for Grønt Danmarkskort, herunder også Den Grønne Bølge. Derved vil vi kunne forbedre leve- og spredningsvilkårene for vilde dyr og planter.

eller...